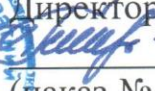

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

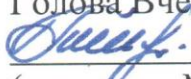
Директор

 Тамара Губанова
(наказ № ____ від ____ лютого 2025 року)

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ**
(нова редакція)

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ»**

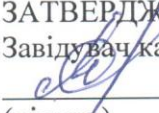
Ухвалено Вченою радою
Приватного вищого навчального закладу
«Фінансово-правовий коледж»
Голова Вченої ради
 Тамара Губанова
(протокол № 2 від 28.02 2025 року)

Програма вводиться в дію
з «01» 03 2025 року

Київ – 2025

Укладачі: Ростислав Рябий, викладач кафедри фінансів і кредиту (випускової), кандидат економічних наук; Кристина Ковальська, викладач кафедри фінансів і кредиту (випускової), кандидат економічних наук; Надіра Жукова, викладач кафедри фінансів і кредиту (випускової), кандидат економічних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри фінансів і кредиту (випускової)
 (Ольга Мікічурова)
(підпис)

Протокол № 01 від « 17 » 01 2025 р.

Схвалено методичною радою ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

Протокол № 3 від « 20 » 01 2025 року

Голова методичної ради (Тетяна МУЛЯНОВА)
(підпис)

ЗМІСТ

1.	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
2.	ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	6
3.	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ.....	8
4.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	10
5.	ПЕРЕЛІК ТЕМ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ.....	13
5.1	ДЕРЖАВНІ ТА МІСЦЕВІ ФІНАНСИ.....	13
5.2	БАНКІВСЬКА СПРАВА.....	17
5.3	СТРАХУВАННЯ.....	21
5.4	ФІНАНСОВИЙ РИНОК.....	27
6.	ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ.....	37
7.	ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУ.....	43

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму комплексного кваліфікаційного іспиту складено відповідно до Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти Приватного вищого навчального закладу «Фінансово-правовий коледж» (далі Коледж) з урахуванням Стандарту вищої освіти та Освітньої програми зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітнього ступеня бакалавр.

1. Атестація випускників має на меті встановити відповідність рівня отриманої студентами вищої освіти вимогам стандартів підготовки бакалавра.

Атестація здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК). До компетенції ЕК належить:

- перевірити та оцінити якість теоретичної та професійно-практичної підготовки здобувачів вищої освіти, встановити її відповідність вимогам ОП підготовки випускника першого (бакалаврського) рівня ;
- за результатами атестації прийняти рішення про видачу/відмову у видачі випускникам дипломів (звичайних або з відзнакою);
- проаналізувати якість освітньої діяльності в Коледжі та висунути пропозиції щодо подальшого поліпшення якості підготовки бакалаврів.

2. Атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування проводиться у формі письмового комплексного кваліфікаційного іспиту. До атестації допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального / індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

3. Результати письмового комплексного кваліфікаційного іспиту оформлюється відповідними документами з атестації здобувачів вищої освіти. Після закінчення іспитів перевірені письмові роботи зберігає кафедра фінансів і кредиту(випускова) на електронних або паперових носіях.

Результати складання кваліфікаційного іспиту визначаються оцінками 90-100 – «відмінно», 75-89 – «добре», 60-74 – «задовільно», 0-60 – «незадовільно». Рішення ЕК про оцінку результатів складання іспиту приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голова комісії має вирішальний голос. Перескладання комплексного кваліфікаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач вищої освіти, який не склав комплексний кваліфікаційний іспит наказом директора відраховується з Коледжу як такий, що не пройшов атестацію.

4. Програма комплексного кваліфікаційного іспиту визначається і розроблюється випусковою кафедрою, ухвалюється Вченою радою та затверджується головою Вченої ради.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться для студентів випускних курсів і є підсумковою формою перевірки теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування та забезпечує оцінювання досягнення навчання за такими освітніми компонентами:

- Державні та місцеві фінанси
- Банківська справа
- Страхування
- Фінансовий ринок

2. Головним завданням комплексного кваліфікаційного іспиту є перевірка сформованості загальних і фахових компетентностей, а також результатів навчання здобувачів вищої освіти відповідно до освітньої програми Фінанси, банківська справа та страхування і навчального плану за визначеними критеріями. Здобувачі вищої освіти мають продемонструвати вміння та навички медіації з тих фахових дисциплін, які виносяться на перевірку.

3. Метою комплексного кваліфікаційного іспиту є перевірка рівня сформованості у здобувачів таких компетентностей:

Загальні :

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Спеціальні:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

У результаті складання кваліфікаційного іспиту здобувач повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту для випускників ОС бакалавр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування орієнтована на результати навчання, досягнуті здобувачами вищої освіти за підсумками опанування освітньою програмою.

Випускники повинні знати:

- механізм функціонування та діагностику стану державних та місцевих фінансів, у тому числі бюджетної та податкової систем, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- постанови, розпорядження, накази, методичні, нормативні та інші матеріали з організації фінансової роботи;
- економічні аспекти діяльності суб'єктів господарювання;
- порядок складання фінансових програм, кредитних заявок і кошторисів;
- нормування оборотних активів;
- правила довгострокового та короткострокового кредитування підприємства, нарахування та сплати платежів до державного та місцевого бюджетів;
- порядок фінансових розрахунків;
- порядок і строки складання звітності про фінансову діяльність підприємства;
- причини виникнення, форми державного кредиту, види державного боргу;
- суть, форми, види страхування;
- об'єктивні засади, структури, інструменти фінансового ринку;
- теоретико-практичні основи використання фінансів у сфері зовнішньоекономічних відносин;
- нормативно-законодавче забезпечення функціонування суб'єктів фінансового ринку в Україні;
- основні принципи та методи державного регулювання фінансового ринку;
- порядок нарахування та сплати податків і обов'язкових зборів та платежів до бюджету та державних цільових фондів, що здійснюються, як фізичними, так і юридичними особами;
- принципи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності;

- форми відповідальності платників податку за порушення податкового законодавства.

Випускники повинні вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності для вирішення професійних завдань, володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Організація та проведення комплексного кваліфікаційного іспиту базуються на таких принципах:

- академічна доброчесність;
- об'єктивність;
- прозорість і публічність;
- нетерпимість до корупційних та пов'язаних з корупцією діянь.

Інформація про результати складання комплексного кваліфікаційного іспиту зазначається у додатку до диплому.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту затверджується у встановленому порядку.

Комплексний кваліфікаційний іспит є обов'язковим компонентом індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Здобувач допускається до складання комплексного кваліфікаційного іспиту за умови відсутності в нього академічної заборгованості.

При розробці програми комплексного кваліфікаційного іспиту для здобувачів освіти освітнього ступеня бакалавра були враховані вимоги освітньої програми та навчального плану.

При розробці програми комплексного кваліфікаційного іспиту для здобувачів освіти освітнього ступеня бакалавр були використані такі основні методичні підходи:

1. Для перевірки відповідності теоретичних знань випускників та їх практичної підготовки вимогам освітньої характеристики бакалавра у розділах програми комплексного кваліфікаційного іспиту зазначені основні теоретичні питання, якими має оволодіти здобувач вищої освіти з навчальних дисциплін, щоб мати можливість працювати за професійним призначенням.
2. Комплексний кваліфікаційний іспит має комплексний характер, тому його програма складається з узагальнених розділів програм дисциплін обов'язкового компоненту освітньої програми для оцінки загального рівня кваліфікації випускника.
3. Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться за допомогою екзаменаційних тестів, складених відповідно до цієї програми.
4. Приймає комплексний кваліфікаційний іспит Екзаменаційна комісія, склад якої затверджується у встановленому порядку.
5. Перед початком комплексного кваліфікаційного іспиту до Екзаменаційної комісії подаються відповідні документи: наказ директора коледжу про допуск до кваліфікаційного іспиту, довідка про виконання здобувачем фахової передвищої освіти індивідуального навчального плану.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії у формі онлайн тестування. Екзаменаційний білет складається з 50 тестів, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали. Рішення щодо оцінювання здобувачів фахової вищої освіти приймається на закритому засіданні Екзаменаційної комісії відкритим голосуванням простою більшістю. Результати комплексного кваліфікаційного іспиту визначаються оцінками за національною шкалою - «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та 100-бальною шкалою ЄКТС.

90–100 балів – **відмінно** – відмінне виконання з незначними помилками;
85–89 балів – **добре** – вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
75–84 бали – **добре** – в цілому змістовна робота зі значними помилками;
65–74 бали – **задовільно** – чітко, але зі значними недоліками;
60–64 бали – **задовільно** – виконання відповідає мінімальним критеріям;
менше 60 балів – **незадовільно**.

Протоколи засідання Екзаменаційної комісії, залікові книжки та індивідуальні навчальні плани здобувачів фахової перед вищої освіти підписують голова та члени Екзаменаційної комісії.

5. ПЕРЕЛІК ТЕМ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

5.1. Державні та місцеві фінанси

Тема 1. Поняття державних та місцевих фінансів

Виникнення та види фінансів. Державні, приватні та міжнародні фінанси. Публічні та державні фінанси. Поняття та склад публічних фінансів. Поняття та роль місцевих фінансів в фінансовій системі. Ознаки місцевих фінансів. Структура фінансової системи України. Централізовані, децентралізовані фінанси та фінансова інфраструктура. Вищі органи управління фінансами.

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації

Поняття та типи фінансової політики. Головні цілі фінансової політики. Завдання фінансової політики. Історія та становлення фінансової політики України. Реалізація державної фінансової політики України. Фінансовий механізм. Структура фінансового механізму. Види державних фінансових механізмів. Характеристика сучасної фінансової політики України у період дії правового режиму воєнного стану. Фінансові реформи та новели.

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами

Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів. Основні органи державного управління в галузі фінансів. Міністерство фінансів України – основні завдання та функції. Державна казначейська служба України – основні завдання та функції. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку – завдання та функції. Державний комітет фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) – завдання та функції. Інші органи державного управління та контролю.

Тема 4. Податки та податкова система

Сутність та характеристика податків. Структура доходів державного бюджету України за доходами та місце податків в ній. Поняття податкової системи держави. Основні функції податків. Загальні принципи оподаткування. Суб'єкти та об'єкти оподаткування. Класифікація податків. Поняття та приклади прямих та непрямих, державних та місцевих, загальних та спеціальних, розкладних та квотарних, регульованих та директивних податків. Поняття ухилення від сплати податків. Способи ухилення від сплати податків. Офшорні операції та офшорні зони. Податковий закон Лаффера.

Тема 5. Бюджет та бюджетна система.

Бюджет держави як економічна категорія. Ланки та рівні системи державних фінансів. Роль і місце бюджету в фінансово-кредитному механізмі. Види фінансових моделей країн та роль і місце бюджету в них. Перерозподіл ВВП та НД у ринковій та адміністративній економіці. Моделі ринкової та змішаної економік за рівнем централізації ВВП у бюджет. Бюджет як фінансовий план. Типи бюджетів. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету і способи їх вирішення

Тема 6. Державний бюджет України.

Поняття бюджетного устрою та бюджетної системи. Бюджетна система України. Види бюджетів. Методи формування доходів бюджету. Внутрішні та зовнішні джерела формування доходів бюджету. Поняття та класифікація видатків бюджету. Види видатків бюджету за функціональним призначенням. Економічна класифікація видатків. Поточні, капітальні видатки, кредитування без погашення. Показники фінансового стану бюджету – рівновага, надлишок та бюджетний дефіцит. Бюджетний дефіцит: класифікація, причини виникнення, показники, джерела покриття, наслідки. Види бюджетного дефіциту.

Тема 7. Формування інституту місцевого самоврядування

Історичні корені місцевого самоврядування. Правові основи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування в Україні. Органи місцевого самоврядування. Матеріальна основа місцевого самоврядування. Принципи місцевого самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування.

Становлення місцевих податків та зборів. Основні етапи в історії оподаткування. Методи розмежування доходних джерел центрального та місцевих бюджетів. Сучасне місцеве оподаткування в інших країнах.

Тема 8. Місцеві фінанси в Україні

Місцеві фінанси як важлива ланка фінансової системи держави. Форми мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування. Поняття місцевих бюджетів. Система фінансових відносин між місцевими та державними бюджетами. Форма мобілізації доходів і здійснення витрат місцевими органами самоврядування. Види міжбюджетних трансфертів та порядок їх розрахунку.

Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

Характеристика державних цільових фондів. Основне призначення державних цільових фондів. Джерела формування доходів державних цільових фондів. Цільові бюджетні та державні позабюджетні фонди. Джерела формування та напрямки використання коштів фондів соціального страхування. Пенсійний фонд України: джерела формування та використання коштів фонду. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття: джерела формування та порядок використання коштів фонду. Фонд соціального страхування від нещасних випадків: джерела формування та напрямки використання коштів фонду. Фонд соціального страхування від нещасних випадків: джерела формування та напрямки використання коштів фонду. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: джерела формування та напрямки спрямування коштів фонду. Поняття єдиного соціального внеску. Адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціального страхування. Платники ЄСВ. Облік ЄСВ. Зарахування коштів єдиного соціального внеску.

Тема 10. Державний кредит і державний борг

Сутність, види та управління державним боргом. Державний кредит та державний борг в політекономії. Внутрішній та зовнішній державний борг. Причини виникнення державного боргу. Механізм управління державним

боргом. Державні органи, що здійснюють управління державним боргом. Реструктуризація державного боргу. Схеми реструктуризації державного боргу. Внутрішні державні позики. Види внутрішніх державних позик. Зовнішні державні запозичення. Види та форми внутрішніх державних запозичень. Борговий портфель та боргова безпека держави. Державний борг України та можливості його реструктуризації. Структура державного боргу України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навчальний посібник / За заг. ред. Базилевича В.Д. - К.: Атіка, 2020.
3. Фінанси: [підручник] / [І.О.Лютий, С.Я.Боринець, З.С.Варналій та ін.]; за ред. д.е.н., проф. І.О.Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2021. - 728 с.
4. Місцеві фінанси: конспект лекцій / укладач Проць Н. В. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. 180 с.
5. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с.
6. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2024. 632 с.
7. Місцеві фінанси: Підручник / авт. кол. за ред. О.Б.Жихор, О.П.Кириленко. – К.: УБС НБУ, 2018. – 579 с.
8. Фінансово-економічна грамотність: підручник: [у 2 частинах] – Ч.1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України / за ред. д.е.н., проф. О.Б.Жихор, д.е.н., проф. О.В.Димченко. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2022. – 1024 с.
9. Лютий І.О., Демиденко Л.М., Романюк М.В., Тропіна В.Б., Субботович Ю.Л. Податкова система : Навч.посіб.– 2009
10. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) .– К.: КНЕУ, 2008.
11. Федосов В.М., Юрій С.І. Теорія фінансів: Підручник. – К., 2010.

12. Луніна І.О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів.— К.: Наукова думка, 2010.
13. Ткаченко Н.М. Єдиний соціальний внесок. Нарахування та сплата.- Навчально-практичний посібник. – К.: Алерта, 2011
14. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами і допов. станом на 02 вересня 2011 року- К.:Алетра; КНТ,ЦУЛ, 2011.-118с.
15. Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» [електронний ресурс].- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text>
16. Податковий кодекс України. Харків.- Фоліо.- 2011.-270 с.
17. Закон України “Про державний внутрішній борг України” // Відомості Верховної Ради України, 1992, N41, ст.59; 2000, N35, ст.282.
18. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування " від 8 липня 2010 р. №2464-VI.
19. Закон України „Про недержавне пенсійне забезпечення” від 9 липня 2003 року N 1057-IV.

Додаткові ресурси (інтернет джерела):

<http://rada.gov.ua/>
<https://bank.gov.ua/>
<https://mof.gov.ua>
<http://www.president.gov.ua/>
<http://www.kmu.gov.ua>
<http://www.ligazakon.ua/>
<https://www.businessseurope.eu>
<http://europa.eu/>

5.2. Банківська справа

Тема 1. Сутність банку та банківської діяльності

Поняття кредитної системи. Національна банківська система України. Рівні банківської системи України. Структура банківської системи України. Національний банк України та система комерційних банків. Основні напрямки діяльності центрального банку. Правове забезпечення діяльності банківської системи України. Основні етапи становлення банківської системи України. Види комерційних банків. Основні операції комерційних банків.

Тема 2. Теоретичні засади організації банківської системи

Основні принципи функціонування банківської системи. Структура фінансової системи. Моделі фінансових та банківських систем країн світу. Порівняльна характеристика англосаксонської та континентальної моделі. Структурна організація банківської системи України. Банківські системи країн світу. Механізм державної участі у банківській системі.

Тема 3. Центральний банк у банківській системі

Закономірності виникнення і розвиток центральних банків. Причини створення перших центральних банків, їх функції. Функції та роль центрального банку в різних державах. Функції центральних банків країн світу. Незалежність центрального банку. Перспективи створення єдиного фінансового регулятора (мегарегулятора) для України та інших країн світу. Операції центральних банків країн світу. Статус, структура та діяльність Національного банку України (НБУ). Функції та операції НБУ.

Тема 4. Організація діяльності та управління банком

Поняття та підходи до побудови організаційних структур банківських установ. Правова регламентація та організаційна структура комерційного банку. Функції головних органів банку. Правове забезпечення функціонування банківської установи в Україні. Порядок створення та реєстрація комерційних банків в Україні. Державна реєстрація банку.

Тема 5. Формування ресурсної бази комерційного банку

Загальна характеристика банківських ресурсів. Капітал банку. Функції капіталу банку. Активні та пасивні операції комерційних банків. Базові банківські операції. Депозитні операції комерційних банків. Види депозитів. Відкриття поточних та бюджетних банківських рахунків суб'єктів підприємницької діяльності. Умови депозитного договору. Стимули залучення депозитів. Міжбанківський ринок та залучення ресурсів на ньому. НБУ як кредитор останньої інстанції. Міжбанківське кредитування.

Тема 6. Банки та інші фінансові організації на ринку банківських послуг

Поняття та особливості функціонування ринку банківських послуг. Інфраструктура функціонування ринку банківських послуг. Основні складові елементи інфраструктури ринку банківських послуг, їх характеристика. Небанківські кредитно-фінансові інститути. Договірні та інвестиційні фінансово-кредитні установи. Інформаційні технології і засоби зв'язку. Консалтингові компанії. Мікрофінансові організації. Офшорні зони. Структура і динаміка ринку банківських послуг.

Тема 7. Ризики у банківській діяльності

Поняття та класифікація ризиків. Управління ризиком. Види ризиків. Фінансові банківські ризики. Не фінансові банківські ризики. Інші банківські ризики. Управління ризиками та загальні принципи і способи аналізу ризиків. Основні етапи управління ризиками. Ідентифікація ризику. Аналіз та вимірювання рівня ризику. Вибір методів впливу на ризик. Контроль та моніторинг ризиків. Основні завдання при контролі ризиків. Способи оптимізації ризиків. Зовнішні методи впливу на ризик. Внутрішні методи впливу на ризик. Організаційне забезпечення процесу управління ризиками. Підрозділи банку, що беруть участь в управлінні ризиками. Принципи управління ризиками.

Тема 8. Банківська система в умовах глобалізації

Поняття, історія та характерні риси глобалізації. Особливості функціонування банківського сектора країн світу в умовах глобалізації. Банківські установи під час світових фінансових криз. Офшорні країни та території. Боротьба України з офшорами. Негативні наслідки глобалізації для банківського сектора України та інших країн світу. Особливості та тенденції розвитку української банківської системи в умовах глобалізації.

Тема 9. Стабільність банківської системи

Стабільність банківської системи та системний ризик. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи. Аналіз фінансової стійкості банків. Характеристика індикаторів фінансової стабільності банківського сектору. Достатність капіталу. Якість активів. Доходи та рентабельність банку. Ліквідність. Чутливість до ринкового ризику. Банкрутство банку: причини і наслідки. Види банкрутства. Ознаки банкрутства. Банківська паніка та банківські кризи. Ознаки банківської кризи. Наслідки банківської паніки. Стабілізація банківської системи. Антикризове управління банківською системою: види, форми, етапи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 524 с.
2. за ред. І.М. Мазур. Банківська система /навч.посіб./ (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); – Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
3. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2008. – 410с.
4. за заг. ред. Н. С. Ситник Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.]; - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.

5. С. Кузнєцова, Т. Болгар, З. Пестовська Банківська система : навчальний посібник/. – Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.
6. С. К. Реверчук Банківська система : підручник / Реверчук С. К., Владичин У. В., Лобозинська С. М. та ін.; – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 498 с.
7. Лобозинська С.М. Державне регулювання банківської системи України: монографія / Софія Миколаївна Лобозинська. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 416 с.
8. Версаль Н.І., Дорошенко Т.В. Теорія кредиту / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020.
9. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. за № 2121-III - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
10. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. за № 679-XIV - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

Додаткові ресурси (інтернет джерела)

<http://rada.gov.ua/>

<https://bank.gov.ua/>

<https://mof.gov.ua>

<http://www.president.gov.ua/>

<http://www.kmu.gov.ua>

<http://www.ligazakon.ua/>

<https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>

http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

<http://www.eurocontrol.int/>

<https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

5.3. Страхування

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Історія розвитку страхування в світі та в Україні. Економічна сутність страхування. Категорія страхового захисту. Комерційне і соціальне страхування.

Поняття страхового фонду. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків. Соціально-економічна природа страхового фонду і принципи його формування. Категорія страхування: зв'язок страхування з розвитком ринкових відносин. Місце страхування у фінансовій системі суспільства. Страхування як система перерозподільчих відносин по відшкодуванню збитків. Функції страхування.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації, її наукове і практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки: страхування вогневих ризиків, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та ін. Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування. Класифікація за статусом страховика. Страхування юридичних осіб усіх форм власності. Страхування громадян. Класифікація за спеціалізацією страховика. Загальні види страхування. Страхування життя. Перестрахування.

Тема 3. Страхові ризики. Ризик-менеджмент

Поняття ризику в страхуванні. Ризик як ймовірносний розподіл результатів діяльності; ризик як ймовірність відхилення фактичних результатів від запланованих; ризик як розподіл ймовірності збитків. Вимір ризиків: середнє очікуване значення, дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації. Класифікація ризиків. Чисті і спекулятивні ризики; фундаментальні і часткові ризики. Класи ризиків. Ознаки розмежування ризиків, що страхуються. Технічна одиниця страхування. Ризик-менеджмент. Ідентифікація ризику. Вимір ризику. Контроль ризику. Передача ризику (трансфер) від страхувальника до страховика. Критерії страхувальності ризиків: випадковість розподілу збитку; оцінка розподілу збитку; однозначність розподілу; незалежність ризиків, що страхуються, можливість оцінки максимального розміру збитку. Страховий

портфель страховика, його характеристики, вплив на ситуацію прийняття рішень.

Тема 4. Страховий тариф, вартість страхування

Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації. Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу на основі динамічного ряду показників збитковості страхової суми. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії. Прибуток у структурі страхового тарифу. Чинники, що впливають на прибуток страхової компанії, і можливість їх обліку в калькуляції премії.

Тема 5. Організація страхової діяльності

Цивільний кодекс України і Закон України “Про страхування” - про організаційно-правові форми страховиків. Характеристика основних типів страхових організацій: товариство з обмеженою відповідальністю, закрите акціонерне товариство, відкрите акціонерне товариство. Товариство взаємного страхування. Спілки на взаємності (мутуальні товариства) на західному страховому ринку. Умови роботи іноземних страховиків на українському страховому ринку. Страхові агенти і страхові брокери.

Тема 6. Державне регулювання та нагляд у сфері страхування

Державний нагляд за страховою діяльністю, його необхідність і функції. Права органів нагляду у відношенні страхових компаній. Форми припинення монополістичної діяльності і несумлінної конкуренції на страховому ринку. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном.

Тема 7. Особисте страхування

Особисте страхування, його сутність, призначення і види. Страхування життя, страхування від нещасливих випадків, медичне страхування. Страхування життя, його економічне і соціальне значення. Сполучення функцій страхування ризиків і функції накопичення капіталу. Принципи визначення

страхової суми і страхового тарифу. Види страхування життя: страхування життя на випадок смерті; страхування на дожиття; змішане страхування життя. Об'єкти страхової відповідальності. Винятки із страхового захисту. Умови виплати страхової суми. Страхування за участю в прибутку страхової компанії. Особливості страхування життя в європейських країнах. Форми реалізації накопительних функцій страхування життя. Аннуїтети. Юніт-трасти і страхові бонди. Рентне страхування. Ритуальне страхування. Пенсійне страхування. Недержавні пенсійні фонди.

Тема 8. Майнове страхування

Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми. Повне і пропорційне страхування. Поняття подвійного страхування і його наслідки. Власна участь страхувальника в збитку. Форма відшкодування збитку. Правила страхування домашнього майна. Вогневе страхування. Страхове покриття і виняток із страхового захисту. Комплексні поліси страхування особистого майна. Страхування від крадіжок. Особливості страхування майна юридичних осіб. Об'єм страхової відповідальності. Винятки зі страхового захисту. Поняття основного і додаткового договору страхування майна. Пакетні поліси майнового страхування. Страхування фінансових ризиків. Страхування від перерв у виробництві. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми. Можливості врахування чиннику інфляції в договорах страхування майна. Правила врегулювання збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні. Страхування технічних ризиків.

Тема 9. Страхування відповідальності

Поняття цивільної відповідальності. Соціально-економічна сутність страхування загальногромадянської відповідальності. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Страхування відповідальності в сфері приватного життя. Комплексні страхові поліси глави сім'ї. Основні види страхування цивільної відповідальності. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності. Страхування договірної відповідальності. Страхування цивільної відповідальності роботодавця. Професійна відповідальність і

необхідність її страхування. Страхування відповідальності за якість виробленої продукції. Екологічне страхування, страхування відповідальності підприємств - джерел підвищеної небезпеки. Страхування автогромадянської відповідальності.

Тема 10. Перестрахування

Сутність перестрахування, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстрахування. Основні терміни перестрахування. Основні методи перестрахування: факультативне й облігаторне. Види перестрахування. Пропорційне перестрахування і відповідні йому види договорів: ексцедентний, квотний, квотно-ексцедентний. Непропорційне перестрахування і відповідні йому види договорів: договір ексцедента збитків; договір ексцедента збитковості. Перестрахувальні пули. Ціна перестрахування. Перестрахувальна комісія. Тантьєма. Депо премій. Фінансове перестрахування. Організація перестрахування в Україні і в світі..

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Страхування: опорний конспект лекцій / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, А.С. Шолойко та ін. Київ: Компринт, 2024. 148 с.
3. Страхування: підручник / [Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Пікус Р. В. та ін.]; за ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2008. 1019 с.
4. Страхування: лабораторний практикум / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С. Шолойко, О.М. Лобова. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: ЦП «Компринт», 2018. 200 с.
5. Ліга страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
6. Міждисциплінарний словник зі страхування та ризик-менеджменту / [Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк та ін.]; за наук. ред. проф. Р.В. Пікус. К.: Логос, 2015. 509 с.

7. Моташко Т.П. Сайти порівняння у дистрибуції страхових продуктів. Інфраструктура ринку. 2023. № 71. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/44.pdf
8. Національний банк України. Показники діяльності страхових компаній і страхових/перестрахових брокерів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
9. Приказюк Н. В., Гуменюк Л. С. Дорожня карта впровадження кіберстрахування в Україні. Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 2 (43). С. 217-226. DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2021.43.21>
10. Приказюк Н.В. Страхова система України: теорія, методологія, практика: монографія. Логос, 2017. 611 с.
11. Приказюк Н.В., Моташко Т.П. Автострахування: сучасні тренди. Формування ринкової економіки в Україні. 2020. №43. С. 139-148. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/view/3025>
12. Приказюк Н.В., Моташко Т.П. Індикатори розвитку страхового ринку України // Фінансові послуги. 2018. №5. С. 2-8.
13. Приказюк Н.В., Моташко Т.П. Цифровізація страхування: можливості та загрози Ефективна економіка. 2022. № 12. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/875/884>
14. Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Кондратенко Ю.С. Розвиток Інтернет страхування в нових умовах. Науковий погляд: практика та управління. 2021. № 2 (72). С. 102-108
15. МТСБУ. URL: <https://mtsbu.ua/>
16. Форіншурер. URL: <https://forinsurer.com/>
17. Шолойко А.С. Інфраструктура страхового ринку України: монографія. Київ: Логос, 2019. 408 с.
18. N. Prykaziuk, T. Motashko. Activities of insurance companies in Ukraine in the context of modern challenges // The scientific paradigm in the context of technological development and social change: Scientific monograph. Part 1. Riga,

Latvia: «Baltija Publishing», 2023. 532 p. URL:

<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/315/8855/18484-1>

19. Prikazyuk N., Motashko T. Security of the Insurance Market of Ukraine and the Determining Factors. // Procedia Economics and Finance. - Volume 27, 2015.

Pages 288. 310. Source:

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115010011>

20. Reinsurance Intermediary [Electronic resource] // Reinsurance Glossary:

[website]. – Available at: <http://www.reinsuranceglossary.com/manual/r.htm>

21. https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Strakhuvannya.-2022-Melnyk-T.A.pdf

22. https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf

23. https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Zhuravka_strakhuvannia.pdf

5.4 Фінансовий ринок

Тема 1. Фінансовий ринок, його призначення і основи організації.

Об'єктивна необхідність фінансового ринку. Його сутність і значення. Структура та функції фінансового ринку, співвідношення і взаємодія окремих його частин. Класифікація фінансових ринків. Ринки грошей та ринки капіталів. Фондовий, кредитний та валютний ринки - складові фінансового ринку. Первинні та вторинні, біржові та позабіржові ринки. Національні та міжнародні фінансові ринки. Характеристика фінансового ринку України. Фінансові інструменти, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку. Характеристика фінансових інструментів та механізм їх оцінки. Основні та похідні фінансові інструменти

Тема 2. Основні фінансові інструменти.

Поняття цінних паперів. Види цінних паперів, специфічні особливості окремих видів цінних паперів. Емітенти окремих видів цінних паперів. Цінні папери, що перебувають в обігу в Україні. Казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати. Характеристика векселя. Види векселів. Особливості вексельного

обігу в Україні. Поняття і види приватизаційних паперів. Порядок випуску, розміщення та обігу приватизаційних паперів. Види діяльності з приватизаційними паперами. Облігації - інструмент позики. Види облігацій, корпоративні та державні облігації. Облігації внутрішньої державної позики, їх випуск та обіг, учасники ринку. Облігації зовнішніх та внутрішніх позик, муніципальні облігації. Основні етапи розвитку ринку державних цінних паперів в Україні. Визначення та види акцій. Характеристика простих та привілейованих акцій. Вартість акції та оцінка акціонерного капіталу. Акціонерні товариства - емітенти акцій, відкрита підписка на акції. Викуп акцій та збільшення статутного фонду акціонерного товариства. Іновації на ринку фінансових інструментів. Американські та європейські депозитарні розписки.

Тема 3. Похідні фінансові інструменти.

Визначення та суть строкових угод. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод. Види строкових угод. Визначення та види ф'ючерсів. Механізм укладання ф'ючерсних угод. Роль клірингових палат в торгівлі ф'ючерсами. Основні принципи ціноутворення у ф'ючерсних та форвардних контрактах. Хеджування за допомогою ф'ючерсів та ризику при хеджуванні. Укладення строкових угод на Українській міжбанківській валютній біржі. Визначення та види форвардних угод. Відмінності між ф'ючерсами та форвардами. Угоди про форвардні процентні ставки. Форвардні угоди з купівлі-продажу валюти. Визначення та види опціонів. Поняття премії та страйкової ціни. Доходність опціонів, ціноутворення в опціонах, особливі види опціонів. Відмінності між опціонними та ф'ючерсними угодами. Угоди "кеп", "флор", "колар" та варанти. Суть та види свопів. Процентні, валютні свопи та свопи активів. Управління процентним та валютним ризиками за допомогою строкових угод.

Тема 4. Ризик та доход.

Визначення та види процентних ставок. Поняття номінальної та реальної процентних ставок. Структура ринкових процентних ставок. Безризикова процентна ставка та премія за ризик, пов'язаний з інвестуванням коштів в конкретний фінансовий актив. Визначення процентної ставки з врахуванням

інфляції та ризику неповернення. Поняття та основні види ризиків. Кількісна оцінка ризику. Основні види фінансових ризиків. Механізм оцінки фінансових активів. Оцінка ринкової вартості та доходності облігацій. Визначення тривалості облігацій та інших боргових зобов'язань. Чутливість облігацій до змін ринкових процентних ставок. Фактори, що визначають ринкову вартість акції. Методи оцінки акцій. Використання дивідендного метода для оцінки ринкової вартості акції. Методи “дійсної вартості вартості акції”, “ринкової оцінки активів” та метод МОКА. Оцінка доходності операцій з фінансовими активами на вторинному ринку. Визначення доходності дисконтних боргових зобов'язань, кредитних та депозитних операцій. Методи зниження ризику від інвестицій. Теорія портфелю. Ризиковість, очікувана доходність портфелю, дисперсія, стандартне відхилення, види усереднених процентних ставок. Основні принципи формування портфелю цінних паперів. Диверсифікація портфелю, побудова ефективного портфелю. Теорія ринку капіталів. Модель оцінки капітальних активів.

Тема 5. Ринок фінансового посередництва.

Роль фінансових посередників на ринку фінансових послуг. Фінансові послуги, що надаються фінансовими посередниками на первинному та вторинному ринках. Роль фінансових посередників в забезпеченні стабільності та ліквідності ринку. Універсальні та спеціалізовані фінансові інститути. Основні види діяльності комерційних банків, ощадних та кредитних асоціацій, кредитних спілок. Інвестиційні банківські фірми, як універсальні посередники на ринку фінансових послуг. Спільне інвестування та зменшення ризиків. Послуги по організації та проведенню емісії цінних паперів. Приватне розміщення цінних паперів. Суть агентських послуг та їх різновиди. Лізингові послуги. Фінансовий та оперативний лізинг. Факторингові послуги, їх види. Брокерська діяльність. Основні типи заявок, що надаються клієнтами брокерам. Укладення маржинальних угод. Ділерська діяльність. Роль ділерів в забезпеченні стабільності ринку.

Тема 6. Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку.

Місце та роль інститутів спільного інвестування в інвестиційних процесах. Типи інвестиційних компаній. Механізми формування і використання фінансових ресурсів в інвестиційних компаніях різних типів. Функціонування інвестиційних компаній відкритого та закритого типу. Розміщення цінних паперів інвестиційних компаній на ринку та їх викуп. Діяльність інвестиційних трастів. Механізм оцінки чистих активів інвестиційних компаній. Основні напрямки діяльності інвестиційних компаній. Вітчизняні інститути спільного інвестування: закриті, відкриті інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Здійснення спільного інвестування вітчизняними інвестиційними компаніями. Функції інвестиційного керуючого. Проблема оцінки чистих активів в українських інвестиційних компаніях. Емісія та обіг інвестиційних сертифікатів. Державне регулювання діяльності інвестиційних компаній.

Тема 7. Діяльність комерційних банків та інших фінансових інститутів.

Основні функції та операції комерційного банку. Формування ресурсної бази комерційного банку. Активи комерційного банку. Структура доходів та витрат банківської установи. Основні показники діяльності банку. Управління фінансами в банках. Управління банківськими ризиками. Державне регулювання банківської діяльності. Основи діяльності страхових компаній. Види страхових компаній. Активи та пасиви страхових компаній. Структура доходів та витрат. Діяльність страхових компаній на території України. Ощадні банки, ощадно-кредитні асоціації та кредитні спілки. Ощадна справа в Україні. Інвестиційні банківські фірми, як універсальні посередники на ринку фінансових послуг. Діяльність недержавних пенсійних фондів. Діяльність довірчих товариств на території України.

Тема 8. Основи організації та функціонування фондового ринку.

Сутність та значення фондового ринку, його структура та основні функції. Класифікація фондових ринків. Горизонтальні та вертикальні структури національних фондових ринків. Основи функціонування біржового фондового

ринку. Функціонування фондових бірж та їх роль на ринку цінних паперів. Учасники торгів. Порядок ведення торгів на фондовій біржі. Діяльність брокерів та ділерів на біржовому ринку. Роль ділерів в стабілізації біржового ринку. Види угод, види наказів брокерам. Умови обігу цінних паперів на фондовій біржі. Лістинг цінних паперів. Характеристика найбільших фондових бірж світу. Українська фондова біржа: її виникнення та основи функціонування. Вимоги до емітентів цінних паперів, що претендують на лістинг. Особливості ціноутворення на фондовому ринку України.

Позабіржовий фондовий ринок, його призначення та основи організації. Структура позабіржового фондового ринку. Позабіржові автоматизовані системи торгівлі цінними паперами, їх роль на позабіржовому ринку. Позабіржова фондова торгова система України (ПФТС), її виникнення, основи функціонування. Умови допуску цінних паперів до котирування в ПФТС.

Інфраструктура фондового ринку. Кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів, клірингові палати Основи депозитарної та реєстраторської діяльності. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Види діяльності з цінними паперами. Основні напрямки державного регулювання фондового ринку. Особливості державного регулювання українського фондового ринку.

Тема 9. Інформаційне забезпечення фондового ринку

Інформаційне забезпечення та “прозорість” фондового ринку. Структура фінансових звітів емітентів та її аналіз різними суб'єктами фондового ринку. Рейтингові агентства, їх роль на ринку. Інформація в пресі про ринкові цінні папери та її аналіз. Історія виникнення, сутність та роль фондових індексів на ринку цінних паперів. Основні типи фондових індексів: середні арифметичні та середні геометричні. Середні, зважені за розмірами ринкової капіталізації. Індекс Доу-Джонса та інші фондові індекси різних країн світу. Українські фондові індекси: їх виникнення, становлення та значення. Проблеми оцінки ринкової вартості акцій українських емітентів та обсягів ринкової капіталізації.

Тема 10. Основи функціонування кредитного ринку.

Сутність і значення, основи організації і структура кредитного ринку. Функції кредитного ринку. Види кредитних ринків. Державний кредит, його форми та види. Кредитування фінансово-кредитними установами суб'єктів господарювання. Деякі особливості процедури кредитування, оцінка кредитоспроможності та визначення рейтинга позичальника. Основні види банківських кредитів. Кредитні рейтинги. Системи рейтингу кредитів та позичальників. Управління кредитним ризиком в банках. Управління процедурою кредитування. Вартість кредитних інструментів. Комерційне кредитування. Державне регулювання кредитного ринку. Стан та перспективи розвитку вітчизняного кредитного ринку.

Тема 11. Валютний ринок: основи організації та функціонування.

Основи функціонування валютного ринку. Учасники валютного ринку. Види операцій з валютою (касові та строкові угоди, свопи). Міжнародні фінансові центри по торгівлі валютою. Особливості формування та розвитку валютного ринку в Україні. Правове забезпечення та державне регулювання валютного ринку в Україні. Валютне регулювання та валютний контроль. Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку. Валютний ділінг в банках. Переміщення валюти через митний кордон України. Правила переказу іноземної валюти за межі України. Можливості розпорядження валютою для резидентів та нерезидентів України. Особливості розрахунків за експортно-імпортними операціями. Використання готівкової валюти на території України. Основи функціонування Української міжбанківської валютної біржі.

Тема 12. Міжнародний фінансовий ринок: учасники та фінансові інструменти.

Основи функціонування міжнародного фінансового ринку. Учасники міжнародного фінансового ринку. Роль комерційних банків та міжнародних фінансових інститутів в забезпеченні функціонування міжнародного фінансового ринку. Діяльність міжнародних фінансових інститутів та організацій. Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, інші регіональні фінансові інститути. Фінансові

інструменти міжнародного ринку та їх емітенти. Ринок єврооблігацій, євроакцій та єврокредитів. Фінансова інформація на міжнародному ринку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 228 с.
2. Ринок фінансових послуг: підручн. / Приказюк Н.В., Лютий І.О., Пікус Р.В., Рожко О.Д. та ін.; за ред. Н.В. Приказюк. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2019. 757 с. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
3. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. — Харків: «Діса плюс», 2020. — 312 с.
4. Ринок фінансових послуг: навч. посібник./ укл. О.В. Третьякова., В.М. Харабара., Р.І. Грешко — Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. -118 с.
5. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. — Київ : НаУКМА, 2022. — 206 с.
6. Фондовий ринок: підручник /Л.М.Сатир та ін. За заг. ред. д-ра ек. наук, проф. Шуст О.А. Біла Церква: БНАУ, 2021.480с.
7. Шклярук С. Г. Ринки фінансових послуг: теорія, методи, інструменти та практика: навч. посіб. / С. Г. Шклярук. — Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. — 528 с.
8. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. — Київ : НаУКМА, 2022. — 206 с.
9. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228с.
10. Фінансовий ринок: навч. посіб. /За заг. ред. С.С.Арутюнян.-К.,2018. -

484с.

11. Фінансовий ринок : підруч. : у 2-х т. / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. Т. 1 / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. - 2018. - 442 с.

12. Шклярчук С. Г. Ринки фінансових послуг: теорія, методи, інструменти та практика: навч. посіб. / С. Г. Шклярчук. — Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 528с. [Криховецька, З.М.](#)

13. Фінансовий ринок : навч. посіб. – 3-є вид., переробл. та доповн. – Івано-Франківськ, 2014. – 430 с

Додаткова література

1. Закон України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" (нова редакція Закону "Про цінні папери та фондовий ринок" від 23.02.2006 № 3480-IV, оновлена у 2020 році) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Закон України "Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку" (№448/97-ВР від 30.10.1997) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Закон України "Про інститути спільного інвестування" (№5080-VI від 05.07.2012) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

4. Закон України "Про депозитарну систему України" (№5178-VI від 06.07.2012) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

5. Закон України "Про іпотечні цінні папери" (№2343-III від 15.03.2001) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

6. Закон України "Про акціонерні товариства" (№514-VIII від 17.09.2015) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

7. Закон України "Про облігації внутрішніх державних позик" (№435/95-ВР від 16.06.1995) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

8. Закон України "Про вексельний обіг" (№2374-III від 05.04.2001) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

9. Закон України "Про ф'ючерсні контракти" (№2480-III від 21.06.2001) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.

10. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" (№361-IX від 06.12.2019) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.
11. Закон України "Про захист прав інвесторів" (№1966-III від 22.06.2000) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.
12. Закон України "Про банки і банківську діяльність" (№ 2121-III. від 7.12.200) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.
13. Закон України "Про кредитні спілки" (№2908-III від 20.12.2001) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.
14. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" (№1057-IV від 09.07.2003) - Режим доступу: www.rada.gov.ua.
15. Сатир Л.М., Шевченко А.О., Новікова В.В. Аналіз та прогнозування біржового ринку: навчальний посібник Дніпро: Середняк Т.К., 2018. 372 с.
16. Біржовий фондовий ринок в Україні: Навчальний посібник / Бурмака М. О, Бутенко Д. С., Долінський Л. Б. та ін. К.: АДС УМКЦентр, 2014. 412 с. Фондовий ринок : підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 1. - К. : Знання, 2015. - 621 с.
17. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. – К.: ЦП Компринт, 2017. – 450 с.
18. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посіб. / О. С. Поважний, Н. С. Орлова, А. Л. Свечкіна. 2-ге вид., виправл. і допов. Львів : Магнолія 2006, 2012. 360 с.
19. Фондовий ринок : підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 1. - К. : Знання, 2015. - 621 с.
20. Фондовий ринок : підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 2. - К. : Знання, 2016. - 686 с.
21. Фондовий ринок : практикум / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. - К. : Знання, 2017. - 718 с.

22. Цінні папери: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2011. 1094 с
23. Цінні папери: практикум / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2013. - 791 с.
24. . Graham, B. and D.L. Dodd. (2009). Security Analysis: Principles and Technique. New York: McGraw Hill Companies, Inc.

Додаткові ресурси (інтернет джерела):

1. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Євростату (статистичної організації Європейської Комісії) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національний депозитарій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csd.ua/>
6. Офіційний сайт Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
10. Економічні та фінансові показники України / Державна служба статистики України – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/imf/Pokaz.html>
11. Wall Street Journal - www.wsj.com

12. Business Week - www.businessweek.com
13. CNN Financial Network - www.cnnfn.com
14. Journal of Finance - www.cob.ohio-state.edu/~fin/journal/jof.htm

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Державні та місцеві фінанси

1. Поняття та види фінансів. Публічні та державні фінанси.
2. Поняття та ознаки місцевих фінансів
3. Структура фінансової системи України
4. Поняття та мета державної фінансової політики. Типи фінансової політики.
5. Поняття і структура фінансового механізму держави
6. Історія та становлення фінансової політики України. Сучасна фінансова політика України.
7. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів
8. Повноваження Міністерства фінансів України в сфері фінансового управління
9. Повноваження Державне казначейство України в сфері фінансового управління
10. Повноваження Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку в сфері фінансового управління
11. Повноваження Державний комітет фінансового моніторингу України в сфері фінансового управління
12. Сутність та характеристика податків. Класифікація податків в Україні
13. Види прямих податків України
14. Види непрямих податків в Україні
15. Податкова система та податкові реформи в Україні
16. Податкові системи зарубіжних країн

17. Поняття бюджету. Бюджет як економічна категорія
18. Формування бюджету України. Бюджетний період
19. Бюджет як фінансовий план
20. Фінансові протиріччя у суспільстві пов'язані з формуванням бюджету і способи їх вирішення.
21. Складники доходів бюджету
22. Розподіл видатків державного бюджету України
23. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи України
24. Види бюджетів
25. Принципи побудови бюджетної системи України
26. Характеристика моделей бюджетів за рівнем централізації ВВП в бюджеті
27. Становлення місцевих податків та зборів в Україні та світі
28. Методи розмежування доходних джерел центрального та місцевих бюджетів
29. Сучасне місцеве оподаткування в різних країнах світу
30. Органи управління місцевими фінансами. Фінансова автономія місцевих органів влади.
31. Формування позабюджетних, валютних і інших цільових фондів місцевих органів влади
32. Місцеві податки та збори в Україні
33. Інститут комунальної власності в системі місцевих фінансів
34. Формування інституту місцевого самоврядування
35. Поняття та структура фондів цільового призначення
36. Загальнодержавні цільові фонди України
37. Недержавні фінансові фонди
38. Особливості фінансових відносин в сфері страхування
39. Поняття та види державного боргу. Управління державним боргом. Класифікація державного боргу держави. Державний борг України

Банківська справа

1. Походження та сутність банків. Еволюція банківської справи в Україні та світі
2. Види банків та особливості їх функціонування в Україні. Банківські об'єднання.
3. Формування та структура банківської системи України
4. Моделі банківських систем
5. Історія створення центральних банків та їх функції на сучасному етапі
6. Операції центральних банків
7. Особливості створення та реєстрації банку в Україні
8. Активні та пасивні операції банку
9. Банківські ресурси та порядок їх формування. Власний капітал банків.
10. Проблема капіталізації банківської системи України
11. Депозити як головне джерело формування банківських ресурсів
12. Гарантування вкладів фізичних осіб
13. Розвиток корпоративного управління в банківському секторі України
14. Розвиток ринку банківських послуг в Україні
15. Конкуренція та стратегії банків на ринку банківських послуг в Україні
16. Антимонопольне регулювання в банківській системі України
17. Класифікація ризиків банківської діяльності
18. Управління кредитним ризиком у банках України
19. Кредитні деривативи і сек'юритизація банківських активів
20. Управління валютним ризиком у банках України
21. Управління ринковим ризиком у банках України
22. Управління ризиком ліквідності банку
23. Класифікація та оцінка операційних ризиків банку
24. Управління процентним ризиком банків
25. Хеджування банківських ризиків
26. Управління власним капіталом у банках України
27. Еволюція базельських вимог в контексті управління ризиками банків

28. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської системи України
29. Функції та повноваження Національного банку України.
30. Проблеми та перспективи розвитку іноземних банків в Україні
31. Банкрутство банку
32. Стабільність банківської системи та методи її забезпечення
33. Банківська паніка.
34. Система банківського регулювання в Україні
35. Міжнародні стандарти банківської діяльності
36. Формування та діяльність центральних банків країн світу.
37. Національний банк України як регулятор банківської системи
38. Іноземні банки в Україні
39. Система гарантування вкладів в Україні
40. Міжнародні банки.

Страхування

1. Необхідність та форми страхового захисту
2. Класифікація ризиків
3. Витоки страхування
4. Поняття, зміст та основні вимоги до страхових договорів
5. Сутність та функції страхування
6. Системи страхового забезпечення в майновому страхуванні
7. Функції створення та використання страхових резервів
8. Поняття та види ризиків
9. Функція заощадження коштів
10. Превентивна функція страхування
11. Страховий платіж - основа формування страхового фонду
12. Принципи страхування
13. Співстрахування та перестрахування
14. Витрати на ведення страхової справи як складова тарифної ставки
15. Диверсифікація в страхуванні

16. Методика розрахунку тарифної ставки
17. Роль страхування в період переходу до ринкової економіки
18. Брутто - і нетто - тарифні ставки: загальна характеристика
19. Складові сукупного фонду страхового захисту
20. Тарифна ставка та її складові
21. Поняття класифікації страхування і її значення
22. Обов'язкове та добровільне страхування - два сегменти ринку страхових послуг
23. Порядок вирішення спорів та припинення дії договору страхування
24. Ринок особистого страхування
25. Процедура підготовки та укладання договору страхування
26. Ринок майнового страхування
27. Права та обов'язки суб'єктів страхового зобов'язання
28. Ринок страхування відповідальності
29. Основні фактори підвищення ефективності реалізації страхових послуг
30. Страхове забезпечення за послугами особистого страхування
31. Зміст страхового продукту
32. Класифікація ризиків як об'єктів для страхових послуг
33. Об'єднання страхових та їх функції
34. Ризик - менеджмент та страхування
35. Види страхових компаній та порядок їх створення
36. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку
37. Критерії страхувальності ризиків
38. Характеристика категорій, які вимірюють ступінь ризику
39. Страховий ринок: сутність та структура
40. Інфраструктура ринку страхових послуг

Фінансовий ринок

1. Що становить фінансовий ринок? Які функції виконує?
2. У чому полягає відмінність первинного і вторинного ринків?
3. Які основні суб'єкти фінансового ринку?

4. Які основні напрямки та форми державного регулювання фінансового ринку?
5. На який виконавчий орган покладено регулювання ринку фінансових послуг в Україні і які в нього компетенції?
6. Методи валютного регулювання.
7. Що становлять фінансові посередники? На які основні групи вони поділяються?
8. Назвіть складові банківської системи України.
9. Які складові відносяться до системи Національного банку?
10. Що собою представляють банки та як їх класифікують?
11. У чому полягає сутність інститутів спільного інвестування?
12. В чому полягає мета процентної політики НБУ?
13. Які види процентних ставок встановлюються НБУ?
14. Що становить процес управління ризиком?
15. Які фактори впливають на рівень ризику?
16. Які основні методи управління ризиком?
17. Які існують способи зниження ступеня ризику?
18. Дайте характеристику принципам вартості грошей.
19. Розкрийте основні положення теорії вартості грошей у часі.
20. Поняття цінних паперів, їх ознаки та характеристика.
21. Охарактеризуйте основні види цінних паперів.
22. Що таке облігація? Які існують види облігацій?
23. Що таке акція? Які види акцій існують?
24. Які відмінності привілейованих акцій від простих акцій?
25. Що таке похідні цінні папери? Що таке похідні фінансові інструменти?
26. Які існують види похідних цінних паперів?
27. Що таке СВОП? Які існують види СВОПів?
28. У чому відмінність між ф'ючерсом і форвардом?
29. Що таке валютний ринок?

30. Що є об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку? Назвіть основних учасників валютного ринку.

31. Що таке фондова біржа? Який порядок її функціонування?

32. Що таке фондові індекси, для чого вони використовуються?

7.ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУ

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

(курс, група)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Дата проведення
комплексного кваліфікаційного іспиту 20.06.2025 рік

Підпис студента_____

1. Фінансові ресурси, що спрямовані на задоволення потреб всього суспільства або окремої його частини це:
 - А) приватні фінанси
 - Б) міжнародні фінанси
 - В) державні фінанси
 - Г) публічні фінанси
2. До вищих органів управління фінансами України не належить:
 - А) Міністерство фінансів України
 - Б) Національний банк України
 - В) Міжнародний валютний фонд
 - Г) Кабінет міністрів України
3. Сукупність форм і методів за допомогою яких забезпечується здійснення розподілу, перерозподілу, контролю фінансів, створення, мобілізація і використання децентралізованих і централізованих грошових доходів, фондів і резервів це:
 - А) фінансовий механізм
 - Б) фінансова політика
 - В) фінансові важелі
 - Г) інформаційне забезпечення
4. Суб'єктом оподаткування в Україні є:
 - А) юридична або фізична особа
 - Б) держава
 - В) міжнародна організація
 - Г) фізична особа та держава
5. За об'єктом оподаткування податки поділяються на:
 - А) прямі та непрямі
 - Б) державні та місцеві
 - В) загальні та спеціальні
 - Г) розкладні та квотарні
6. Грошові фонди держави що утворюються у складі бюджету держави та використовуються на фінансування певних державних чи місцевих витрат під контролем фіскальних органів держави це:
 - А) цільові фонди
 - Б) золотовалютний резерв
 - В) кошти вкладені в цінні папери
 - Г) міжнародні фонди
7. До непрямих податків не належить:
 - А) податок на додану вартість
 - Б) акциз

- В) податок на прибуток
Г) фіскальні монопольні податки
8. Мінімальна ставка єдиного соціального внеску (ЄСВ) для бізнесу що працює без пільг у 2024р. становила:
- А) 20% від мінімального окладу
Б) 22% від мінімального окладу
В) 8,4% від мінімального окладу
Г) 5,5% від мінімального окладу
9. Джерелами покриття бюджетного дефіциту в країні не є:
- А) зовнішні державні позики
Б) грошова емісія
В) внутрішні державні позики
Г) дотації місцевим бюджетам
10. Екологічний податок сплачується в Україні до:
- А) державного та місцевого бюджету
Б) місцевого бюджету
В) державного бюджету
Г) бюджетів інших держав
11. До державних децентралізованих фінансів належить:
- А) бюджет
Б) фонди цільового призначення
В) фінанси суб'єктів господарювання у державному секторі
Г) державний кредит
12. До основних схем реструктуризації державного боргу не належить:
- А) Пролонгація
Б) Конверсія
В) Сек'юторизація
Г) Апробація
13. Банківська система України представлена:
- А) трьома рівнями
Б) двома рівнями
В) одним рівнем
Г) центральним банком та небанківськими організаціями
14. Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність», Національний банк України (НБУ) підзвітний:
- А) Кабінету міністрів України
Б) Верховній Раді України
В) Міністру економіки України
Г) Нікому не звітує і є абсолютно автономно діючим органом

15. Вищим органом управління комерційним банком є:
- А) Загальні збори акціонерів
 - Б) Спостережна рада
 - В) Голова правління банку
 - Г) Ревізійна комісія
16. Банківська ліцензія це:
- А) Дозвіл банку на здійснення банківських операцій;
 - Б) Документ, що посвідчує право власності на майно банку
 - В) Форма участі інвесторів у банку
 - Г) Вид банківського кредиту
17. Рішення про державну реєстрацію комерційного Банку приймається:
- А) Національним Банком України у тримісячний строк
 - Б) Кабінетом міністрів України у місячний строк
 - В) Міністерством фінансів України у тримісячний строк
 - Г) Верховною радою України у піврічний термін
18. До активних банківських операцій не належить:
- А) Інвестиційні операції і вкладення банківських ресурсів у цінні папери
 - Б) Операції з купівлі-продажу цінних паперів
 - В) Операції з придбання основних засобів
 - Г) Операції з формування власних ресурсів
19. Кошти клієнтів на поточних банківських рахунках це:
- А) Депозит до запитання
 - Б) Строковий депозит
 - В) Депозит на пред'явника
 - Г) Іменний депозит
20. Документ, що не вимагається для створення та реєстрації комерційного банку:
- А) заява про реєстрацію банку
 - Б) статут банку
 - В) бізнес план банку на найближчі 3 роки
 - Г) декларація про доходи засновників банку за останній рік
21. Відповідно до ст. 99 Конституції України основною функцією Національного банку України (НБУ) є:
- А) забезпечення стабільності грошової одиниці
 - Б) регулювання рівня цін
 - В) регулювання інфляції
 - Г) нагляд за комерційними банками країни
22. Комплаєнс-ризик відносять до:
- А) Нефінансових ризиків

Б) Фінансових ризиків

В) Політичних ризиків

Г) Валютних ризиків

23. Диверсифікація ризику це:

А) Розподіл фінансових потоків

Б) Покриття ризиків ліквідним забезпеченням

В) Мінімізація коливань вартості портфеля активів і пасивів

Г) Обмеження зовнішніх фінансових потоків

24. Міжурядова організація, яка займається розробкою та впровадженням світових стандартів у сфері протидії відмиванню злочинних доходів та фінансуванню тероризму це:

А) Міжнародний банк реконструкції та розвитку

Б) Міжнародний валютний фонд

В) Інтерпол

Г) ФАТФ

25. До функцій страхування відносять:

1) ризиковану;

2) аналітичну;

3) інвестування коштів;

4) управлінську.

26. Договори загального страхування призначені для:

1) отримання інвестиційного доходу;

2) компенсації збитків внаслідок страхових подій;

3) вірні відповіді а) та б)

27. До страхування життя не відносять:

1) страхування пенсій;

2) страхування дітей;

3) весільне страхування;

4) страхування пасажирів.

28. Система першого ризику передбачає:

1) повне відшкодування збитків, але в межах страхової суми;

2) повне відшкодування збитків незважаючи на межі страхової суми;

3) відшкодовується різниця між заздалегідь обумовленою границею і фактичним рівнем доходів;

4) відшкодовується лише певна (визначена) сума.

29. В яких з наведених нижче варіантах відповідей найповніше розкривається зміст категорії страхового захисту?

1) здійснення запобіжних заходів щодо зменшення страхового ризику;

- 2) фінансова допомога юридичним і фізичним особам при настанні страхової події;
 - 3) грошова компенсація, яку може отримати юридична або фізична особа при настанні страхової події;
 - 4) нагромадження та розподіл грошових ресурсів для здійснення заходів щодо зменшення негативного впливу ризиків і відшкодування збитків.
30. Які риси безпосередньо характеризують „великі” ризики?
- 1) ймовірність настання;
 - 2) територія, що охоплена ризиком;
 - 3) охоплена ризиком галузь господарської діяльності;
 - 4) вид стихійного явища.
31. Найбільш доцільно для страхової компанії приймати на страхування ризики, варіація по яких складає:
- 1) 15-20%;
 - 2) 5-10%;
 - 3) 25-50%;
 - 4) 30-40%.
32. Коли в страхуванні проводиться мінімізація ризику?
- 1) на кожному етапі процесу страхування;
 - 2) під час визначення розміру покриття;
 - 3) під час укладання страхової угоди;
 - 4) при суброгації.
33. Яка ймовірність розраховується як відношення кількості ситуацій, за яких випадкова подія настала, до загальної кількості ситуацій?
- 1) апріорна;
 - 2) апостеріорна;
 - 3) естиматична;
 - 4) експертна.
34. Страховий ризик як об'єктивно-економічна категорія має своїм наслідком:
- 1) збиток;
 - 2) втрату прибутку;
 - 3) збиток, прибуток, втрату очікуваної економічної корисності;
 - 4) прямі втрати, втрату очікуваної економічної корисності.
35. За носіями ризики поділяють на...
- 1) особисті і набуті;
 - 2) майнові, природні і особисті;
 - 3) майнові і особисті;
 - 4) вірна відповідь відсутня.
36. Катастрофічні ризики – це ризики, що...

- 1) означають можливість появи події, котра завдє великих збитків, які значно перевищують середній рівень збитків від однакових за походженням ризиків;
 - 2) генеруються в найбільш ризикогенних галузях господарської діяльності;
 - 3) означають загрозу появи численних негативних наслідків однієї події;
 - 4) вірна відповідь відсутня.
37. Які заходи є етапами ризик-менеджменту в страхуванні?
- 1) самофінансування;
 - 2) уникнення;
 - 3) страхування;
 - 4) контроль.
38. Ризики, що характеризуються найвищою частотою настання та незначним розміром збитку, називаються...
- 1) середні ризики;
 - 2) звичайні ризики;
 - 3) поточні ризики;
 - 4) малі ризики.
39. Критеріями страхувальності ризиків є критерії:
- 1) однозначності;
 - 2) випадковості;
 - 3) розміру;
 - 4) усі відповіді вірні.
40. Принцип перестраховування передбачає:
- a) страхування об'єкта за одним спільним договором кількома страховиками;
 - b) страхування одним страховиком на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика;
 - c) територіальне та галузеве розосередження взятих на страхування ризиків.
41. Облігації внутрішніх республіканських та місцевих позик випускаються:
- a) на пред'явника
 - b) іменні
 - c) всі відповіді вірні
42. Що є обов'язковим реквізитом державної цільової облігації?
- a) зазначення розміру процентів
 - b) зазначення товару (послуг)
 - c) зазначення ціни товару (послуг)
 - d) всі відповіді вірні

43. Хто приймає рішення про випуск облігацій внутрішніх республіканських позик?

- a) Міністерство фінансів
- b) Кабінет міністрів
- c) Верховна Рада

44. Довгострокові облігації випускаються на термін:

- a) 5-10 років
- b) 3-10 років
- c) 5-15 років
- d) більше 20 років

45. Цінні папери, що емітує держава, розміщує та викупує:

- a) уповноважений комерційний банк
- b) НБУ
- c) Казначейство

46. Інвестиційний фонд - юридична особа, створена у формі:

- a) ЗАТ
- b) ВАТ
- c) ЗАТ або ВАТ
- d) ТЗОВ

47. Афілійована особа інвестиційного фонду чи інвестиційної компанії - це особа, яка володіє не менш як:

- a) 15%
- b) 5% інвестиційних сертифікатів
- c) 25%
- d) 10%

48. Чи існують часові межі для діяльності закритого інвестиційного фонду:

- a) так
- b) ні

49. Чи можуть бути засновниками інвестиційного фонду юридичні особи, частка державного майна у статутному фонді яких становить 20%?

- a) може
- b) не може

50. Якою повинна бути частка нерухомого майна у статутному фонді інвестиційного фонду?

- a) статутний фонд не може створюватись за рахунок внесків у вигляді нерухомого майна
- b) не більше 10%
- c) не більше 25%